

Maximalizace volby – revize Maximization Scale

Maximalizace volby je koncept vycházející z teorie omezené racionality, který označuje rozhodovací strategie specifické tím, že jedinec má snahu dosáhnout co nejlepšího možného výsledku. Proces často vyžaduje prozkoumat všechny dostupné alternativy, což je spojeno se sníženou subjektivní spokojeností s učiněným rozhodnutím. Zároveň lze pozorovat kognitivní přetížení, jelikož je proces rozhodování velmi náročný, což může vést k únavě a demotivaci, která nahrazuje radost z výběru. Koncept lze dále rozdělit na tři specifické subškály, a to hledání alternativ, obtížnost rozhodování a vysoké nároky. Tyto dimenze lze zkoumat pomocí „Maximization Scale“ vytvořené Schwartzem et al. (2002).

V této práci navazují na projekt z psychometrie, kde autoři pracovali s výše definovaným konceptem. Původní dotazník byl rozšířen o nové otázky, které si kladly za cíl lépe reflektovat realitu moderní doby. Autoři tyto položky ověřovali pomocí pilotního testování a data analyzovali faktorovou analýzou. Výzkumný soubor tvořilo 308 respondentů ($n = 308$), z čehož 73 % tvořily ženy a 27 % muži.

Explorativní faktorová analýza (EFA) umožnila identifikovat výchozí strukturu a vyřadit nefunkční položky. Její matematická volnost však odhalila problematická místa, například když položky sytily více faktorů najednou, nebo se objevily neočekávané tendence položek 13, 17 a 20 sytit jiné dimenze, než předpokládá teorie. Celkově tedy EFA odhalila mírně odlišnou strukturu než u původního dotazníku.

Z tohoto důvodu se jeví jako vhodné využít konfirmační faktorovou analýzu (CFA), aby bylo možné metodu validovat. K ověření struktury byl použit program JASP. V rámci CFA byly ověřovány všechny položky (nové i původní) v rámci faktorů navržených předchozí analýzou. Úspěšnost modelu byla posuzována pomocí ukazatelů shody (fit indices).

Tabulka 1: Indexy shody pro třífaktorový model dotazníku Maximalizace volby

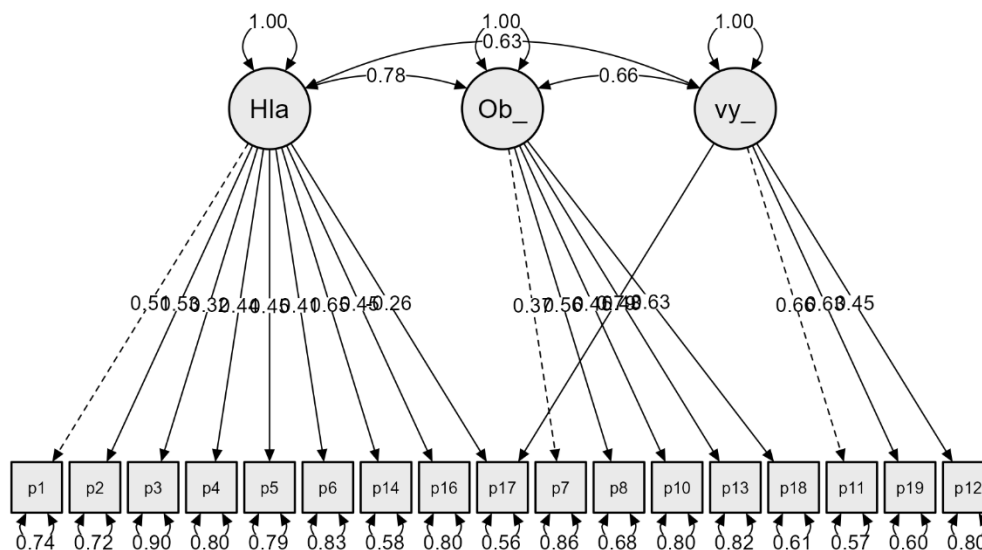
Model	χ^2	df	p	CFI	TLI	RMSEA [90% CI]	SRMR
Třífaktorový model	252,23	115	< ,001	0,846	0,818	,062 [,052, ,073]	0,062

Poznámka: chí-kvadrát; df = stupně volnosti; CFI = Comparative Fit Index; TLI = Tucker-Lewis Index; RMSEA = Root Mean Square Error of Approximation; CI = interval spolehlivosti; SRMR = Standardized Root Mean Square Residual

Výsledky poukazují na to, že celková chybovost modelu je přijatelná, ale jako problematické se ukazují srovnávací indexy, které ukazují na jiné rozložení položek v rámci původně daného faktorového řešení.

Tato myšlenka byla potvrzena bližším prozkoumáním jednotlivých položek. Například položka 13 ("Kdykoliv stojím před nějakou volbou, snažím se představit si všechny ostatní možnosti...") fungovala velmi slabě. Faktor *Obtížnost rozhodování* dokázal vysvětlit pouze 18,5 % toho, jak na ni lidé odpovídali ($R^2 = 0,185$). Ještě zajímavější situace nastala u položky 7 ("Často mám problém vybrat vhodný dárek pro přítele či přítelkyni."). Ta je sice teoreticky zařazena pod *Obtížnost rozhodování*, ale analýza (tzv. modifikační indexy) jasně ukázala, že u respondentů silně souvisí i s faktorem *Hledání alternativ* ($MI = 24,68$).

Obrázek 1: Path Diagram

Graf znázorňuje strukturu měřeného konstruktů. Lze zde sledovat významná korelace přičemž vztah mezi Hla a Ob_ je silný ($r = 0,78$) a mezi Ob_ a vy_ středně silný až silný ($r = 0,66$), což ukazuje na významnou souvislost mezi konstrukty.

Výsledky CFA tedy poukazují na to, že dotazník samotný vykazuje funkční prvky, ale původní faktorové řešení plně neodpovídá aktuálnímu rozdělení položek v datech. To může být způsobeno například nesrozumitelností některých otázek, na což upozorňovaly i komentáře respondentů v rámci původního sběru dat. Jako vhodné se tedy jeví odstranit či přeformulovat problematické položky a následně provést nové pilotní měření.

Reference

Iyengar, S. S., & Lepper, M. R. (2000). When choice is demotivating: Can one desire too much of a good thing?. *Journal of personality and social psychology*, 79(6), 995.

Vícerozměrné statistické metody

Úkol č. 1

Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=677>

Nenkov, G. Y., Morrin, M., Ward, A., Schwartz, B., & Hurland, J. (2008). A short form of the Maximization Scale: Factor structure, reliability and validity studies. *Judgment and Decision making*, 3(5), 371-388.

Schwartz, B. (2016). *The paradox of choice: Why more is less* (Rev. ed.). Ecco. Schwartz, B., Ward, A., Monterosso, J., Lyubomirsky, S., White, K., & Lehman, D. R. (2002). Maximizing versus satisficing: Happiness is a matter of choice. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(5), 1178–1197.

Simon, H. A. (1955). A behavioral model of rational choice. *The Quarterly Journal of Economics*, 69(1), 99–118. <https://doi.org/10.2307/1884852> OUP Academic+1 Strauss,